

Glede snovi imajo pisatelji svobodne roke, vendar ima zgodovinska povest za prvo nagrado prednost. Delo se bo presojalo z zgolj umetniškega stališča. Pisatelj, čigar povest ali novela dobi eno izmed razpisanih nagrad in čigar spis se natisne v „Ljubljanskem Zvonu“, prejme vrhutega še običajni sotrudniški honorar. Isti pisatelj more dobiti le eno nagrado.

Pisatelji naj se ne podpisujejo na svojem rokopisu, ampak naj priložijo svoja imena v zaprtem kuvertu, na katerem bodi zabeležen naslov dotičnega spisa.

Spise bo presojala posebna za ta slučaj izbrana jury.

V Ljubljani, dne 1. junija 1910.

Za upravni odbor „Narodne tiskarne“

Dr. Ivan Tavčar,
predsednik.

Zvonček objavlja v 6. letošnji številki to-le vsebino: 1. Za morjem. Jos. Vandroš, Pesem. — 2. Strugar Pavel Pavlovič. Teodor Strom. — Fr. Ločnikar. — Povest. (Konec). — 3. Babica moja. V. Vošnjak. Pesem s podobo. — 4. V Ragov log! Bogumil Gorenjko. Pesem. — 5. Legenda o pajku. K. Andrejev. — 6. Kdo gre z mano? Fran Zgur. Pesem. — 7. Svetovnoznana Postojnska jama. Andr. Perko. Popis s podobami. — 8. Strto hrepenje. Makso Smole. Pesem. — 9. Klepetavi miček. Mara Gregoričeva. Igrica. — 10. Bahaški modriž. K. Andrejev. Bajka. — 11. Dedkova stava. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 12. Pouk in zabava. — Zastavica v podobah. — Rešitev zastavic v peti številki. — Ali Indijanci res izumirajo? — Največji gozd. — Najvišja gora na jugu ekvatorja. — Kako se nekatere živali množijo? — Koticček gospoda Doropoljskega. — Priporočamo!

Politiški pregled.

*** Jezikovno vprašanje v Avstriji.** Parlamentarna komisija češkega kluba je sklenila z vsemi proti glasovom čeških radikalcev, da stopi v pogajanja toliko glede formalne, kolikor tudi meritorne strani predloga češkega agrarca Bukvasja, naj bi se jezikovno vprašanje rešilo s pomočjo okvirnega zakona za vso Avstrijo. V to svrhu se v prihodnjih dneh sestanejo načelniki klubov in pripravijo gotove predloge za parlamentarno komisijo češkega Svaza. — Češki socialni demokratje vložijo poseben predlog.

**** Reforma zakonskega prava.** V poslanski zbornici vložil posl. Mühlwert nujni predlog za reformo zakonskega prava, zlasti §§ 63. in 111. Predlog bo zahteval uvedbo razporeke.

*** Število izseljencev.** Leta 1903. se je po uradnih poročilih iz Avstrije izselilo v tujino 102.316 oseb, l. 1905. že 125.729, leto pozneje 136.354 in leta 1907. že 177.354. Recimo, da vsakteri izseljenec nese s seboj 400 kron, se zmanjša na leto ljudsko imetje za okroglih 60 milijonov kron.

*** Splošni avstrijski katoliški shod,** ki se je imel vršiti meseca septembra v Inostu, je odpovedan. Vzrok leži v političkih razmerah na Tirolskem, kjer si hudo nasprotujeta krščansko-socialna in staro-konservativna stranka.

*** Protestanti — razburjeni proti papežu.** Med nemškimi protestanti je zavladalo veliko razburjenje, ker je papež izdal encikliko, v kateri proslavlja sv. Karla Boromejskega kakor boritelja proti protestantizmu. Ves nemški liberalni in protestantski tisk protestira proti temu. „Köln. Ztg.“ n. pr. piše: „Dokler zahteva sv. Stolica od ostalih veroizpovedanj spoštovanja in obzirnosti napram katoliški veri, dotlej ona ne bi smela na tak brezobziren in nelep način napadati drugih verstev. Protestanti vsega sveta si zapomnijo ta najnovejši napad sv. Stolice“.

*** Kralj z glasovalno pravico za državni zbor** je belgijski kralj. Tudi za letošnje volitve je bil vpisan v volilni imenik in je imel tri glase. A kralj se je odrekel volilni pravici, dasi predpisuje zakon volilno obveznost. A on se sklicuje, da je to že stara praksa njegovih prednikov.

Obrambni vestnik.

Iz obrambnega odseka. Zbiramo podatke o krivicah, ki se gode dandanes kranjskemu učiteljstvu. Prosimo, da se nam vsak slučaj natančno opiše. Preziranje pri kompetencah, krivično preganjanje in zapostavljanje in sploh o klerikalnih nasilstvih naj se nam prav natančno sporoča. Naznanijo naj se nam tudi krivične protekcije, ki jih deli klerikalna strahovlada klerikalnemu učiteljstvu. Krivice, ki se gode vzornemu učitelju-voditelju iz najbližje ljubljanske okolice, kriče do neba. Vsi podatki naj se pošljejo na upravnništvo „Učit. Tovarisa“ v Ljubljano z opazko: za obrambni odsek.

Iz Tržaške okolice nam pišejo: V 23. številu „Zarja“, ki se usiljuje med Slovence v Trstu, čitamo dopis od Sv. Ivana, v katerem dopisuje dopisnik, kako je neki A. Ž. iz Boljuna hotel umoriti pred dvema letoma v Idriji v družbi z nekim drugim dijakom nekega profesorja, a sedaj da je ukradel svojemu gospodarju 4200 K. Take pikantnosti pripušča mo radi temu listu, ki misli, da si s tem dela reklamo kakor tržaški židovski „Piccolo“, a je druga zadeva, ki nam je potisnila pero v roko. Dopisnik piše: „G. urednik, sporočati Vam moram spet nov vzgled, kake kamplece vzgaja današnja vedno bolj svobodomiselnja šola“ in na drugem mestu: „Ta pokvarjeni fantek, lep sad svobodne šole...“ To so besede, ki jih ne moremo prezreti in zato vprašamo dopisnika, katere svobodomiselnja šola je obiskoval „ta pokvarjeni fantek“, da bomo vedeli, katere svobodne šole lepi sad je? Vemo, da ostane dopisnik dolžan odgovor na to vprašanje, zato mu povemo mi, da je obiskoval ljudsko šolo v Boljuncu, iz te prestopil v državni gimnazij v Pazinu, kjer je dovršil pet razredov in od tam prestopil v mestno realko v Idriji, kjer je bil še pred enim letom. — Da bi bila boljunska ljudska šola svobodomiselnja, ni mogoče po obstoječem državnem zakonu, ki nima druge nake nego to, da je iztrgal ljudsko šolo iz rok onih, ki bi jo najrajše zatrl v najkrajšem času. Sicer se ne bomo o tem prepirali, ker je dopisnik obiskoval enako ljudsko šolo, in če bi se hoteli posluževati njegove logike, bi mu lahko rekli, da je tudi on enak „pokvarjeni fantek“. — Od ostalih dveh šol pride v poštev le državni gimnazij v Pazinu, ker v Idriji je bil že toliko pokvarjen — kakor trdi „Zarja“ — da je hotel umoriti profesorja, dasi v Idriji ničesar ne vedo o tem. Še ni leto od tega, kar je ravno isti list hvalil ravnatelja državnega gimnazija v Pazinu, a sedaj mislimo, da se bo g. ravnatelj pošteno zahvalil, ko zve, da se na gimnaziju, ki ga on vodi, vzgajajo sami morileci in tatovi. — Vemo, da imajo na vzgojo otrok še večji vpliv starši, ker se da seme, ki se ga vseje v domači družini, le redkokdaj poruvari in zatreti po drugih vplivih. Kako bi lahko vrgli to nazaj na stranko, ki jo zastopa navedeni list, ker je oče tega fantka pripadnik iste stranke ter je bil blagajnik katoliškega izobraževalnega društva, a mati je najbolj goreča Marijina hči. Povedali bi lahko še marsikaj, a nečemo žaliti, ker so ubogi starši že dovolj užaljeni, a po logiki dopisnikov bi lahko pisali: „G. urednik, sporočati Vam moramo nov vzgled, kake kamplece vzgajajo člani današnjih krščanskih-katoliških društev!“ — Sicer smo pa brezpomembni „Zarji“ izkazali že preveč časti!

„Slovenec“ — za danes. Iz Trsta nam pišejo: V Trstu imamo tri deželne šolske nadzornike in tri okrajne šolske nadzornike. To menda uredništvu „Slovenca“ ne zadostuje: aspirira bržkone na mesto nadnadzornika. Drugače ne bi si mogli razložiti dejstva, da v slednjem času vtika svoj nos celo v uradno delovanje tržaškega učiteljstva. Uredništvo „Slovenca“ naj malo potrpi, odgovor dobi tak in bržkone od take strani, kakor in odkoder si ga menda ne pričakuje. Učitelji svobodnega tržaškega mesta niso in ne bodo nikoli „hlapci“, to se bo urednikom pri „Slovenec“ kmalu zablišnilo v možganih!

Kranjske vesti.

—r— Kako plačujejo klerikalci neznajčnost političkega prepričanja v Ljubljani, nam dokazuje zadnje imenovanje v deželnem šolskem svetu. Učitelj g. Cepuder je postal nadučitelj na III. mestni ljudski šoli, stalni suplent Anton Smerdelj pa je prišel na Cepudrovo mesto na II. mestno ljudsko šolo. Ni nam mar kritikovati njiju kvalifikacije; morda je celo opravičen ta avanzma. Ali vsiljujejo se nam vprašanja: Če ni to plod korupcije, zakaj sta pa postala ta dva moža klerikalca, pa če sta postala klerikalca zaradi protekcije, potem je tak korak za njiju nečasten, prav zaradi tega, ker sta vzgojitelja—učitelja, zakaj postala sta izdajalca svojega lastnega stanu z namenom, da okoristita sebe za hrbtom svojih tovarišev. To pa nam tudi dokazuje moralo klerikalne stranke in pa kako neodkritosrčne so bile besede tovarnarja Polaka na ustanovnem shodu, ko je podil iz klerikalnega tabora klerikalce, ki so prišli v klerikalni tabor iz — dobičkarstva. — Tako piše dobesedno „Rdeči Prapor“. In res je tako!

—r— Škandalozne šolske razmere v Banjiloku. Poročajo nam: Videl sem že veliko zanemarjenih šol, a tako škandaloznih razmer kakor so v Banjiloku ni menda nikjer na Kranjskem. Ko prideš v to oddaljeno selo — v kranjsko Sibirijo — se nehote vprašaš, je li ta šola mrtvašnica ali kaznilnica. Vidiš par zamreženih oken in raztrgan žleb — vse drugo pa vidiš v strmi rebri kakor ostanki starodavnega gradu. Gotovo so imeli pri napravi te impozantne stavbe same kleti v načrtih in drugega imena tudi ne zaslužijo te zaduhle podzemeljske jame. Človeku kar sapa zastaja od samega smrada. Trhljena zastarela okna, deloma zabita, deloma s starim železjem pritjena, vrata v razsulu, tla pa s plehom obita in z apnom betonirana. Če ponoči sede zraven tebe mala miška ali sivodlaka podgana in te

zvedavo ogleduje liki jesenska taščica, ni to nič posebnega. Klopi so že zdavnaj odpovedale svojo službo, in otroci so že navajeni komičnih prizorov, da ta ali oni nepričakovano sfrči na tla, na stopnicah je pa najbolj varen oni, ki se po zadnjem delu telesa spušča navzdol. Menda je to dobro za nadučiteljeve otročice, da si, trkljaje se po teh „lojtrah“, kosti trde in kožo rdeče, če se pa kateri ubije, no, kaj za to, en človek manj na svetu, druge nesreče ne bo. Saj je samo učitelj in njegova rodbina — psi za plotom. — Peči se podirajo na vseh konceh in skoro bo moral nadučitelj z družino kakor cigani na gmajno. O kaki snagi ne more biti govora. Najbolj se zrači pozimi, ko burja okna odnaša. Kako se počiva pri napol zaprtih oknih, o tem bi vedel povedati nadučitelj Potokar, ki bo čutil vse svoje življenje posledice revmatizma. Občinski špital, to bi bil najumestnejši napis tem okuženim in razpadlim lokalom. Najhujše gorje pa je, da šola vođe nima. Edini vodnjak, ki je bil na razpolago, se je zasmradil z vaško kuojnico, in tako mora nadučitelj po hišah za kuhno strešnico beračiti. Take razmere tirajo človeka naravnost v obup. Že leta in leta trka in prosi občina za prezidavo šole, a zaman. Zakaj šolska oblast zadevo ovira, je ljudem nerazumljiva uganka. Učitelj je res večno trpin, uboga brezpravna para, kinima zanj srca nihče več na svetu. — Semkaj naj bi ekskortirali klerikalno večino dež. šol. sveta s Schwarzem na čelu in tiste drž. poslane, ki brzojavljajo o psu za plotom! Tu bi spoznali, kako nekrščanska, sirova in podivjana je njihova lastna strast in maščevalnost. Sram jih boji vse skupaj od Schwarzaja tja do brezpomembnega „značaja“ Ravnikarja! — Tovarišu Potokarju pa naše globoko občudovanje, da tako moško prenaša te silne inkvizitorske muke! Ubogi njegovi nedolžni otroci! Njih nezasluzeno trpljenje naj se maščuje na brezdušnih tiranih in njihovem zaščitniku! Prokletstvo jim!

Štajerske vesti.

—š— Okrajni šolski svet celjski je imel 31. maja t. l. redno mesečno sejo, v kateri je vzel na znanje razne tekoče zadeve; podelil učiteljem ženskih ročnih del v Vojniku, gospé Matildi Tramschegovi, štiritedenski dopust; odobril, da se je gđ. Hilda Sadnikova še nadalje nastavlja kot supletinja v St. Pavlu; priporočal neko proubo za priznanje starostne doklade; sklepal o nakupu neke parcele pri šolskem stavišču v Žalcu; ukrenil glede pokritja naknadnih kleparskih del pri Novi cerkvi; obravnaval disciplinarne zadeve ter odobril več letnih računov krajnih šolskih zakladov.

Goriške vesti.

—g— II. roditeljski sestanek v Komnu. V nedeljo, dne 29. maja, se je tukaj vršil drugi roditeljski sestanek po že napovedanem programu. — Takoj po poldanski službi božji se je snidlo v šolskem poslopju nad 70 roditeljev, ki so željno pričakovali predavanja. Pa prišlo bi jih gotovo več, ako bi se ne bil vršil istočasno pogreb, ki se ga je udeležilo mnogo naroda. — Šolski voditelj A. Leban pozdravi navzoče, osobito g. okr. sodnika predstojnika Dominka in g. drž. poslanca Al. Štreklja ter napove vzpored sestanka. Na to je govoril učitelj J. Štrukelj — namesto odstopivšega zdravnika dr. Reje — o alkoholu z ozirom na mladino. Navzoči so pazljivo poslušali predavanje in se vglobili v ta predmet. Potem je šol. vod. A. Leban predaval o lažnivi mladini. — Obe predavanji sta zbudili splošno priznanje. — Po predavanju je imel šolski voditelj sklepni govor in je navduševal navzoče za roditeljske sestanke. — Ljudstvo je bilo z roditeljskim sestankom zadovoljno. Dosežen je bil vobče dober namen. Vse je bilo veselo tega sestanka. Učiteljstvo si je v svesti svojega dobrega uspeha, Roditelji pa so spoznali, kako dobro skrbi učiteljstvo za mladino. Če skrbimo, da izgojimo lepa drevesa in izredimo lepo živino, tem večja naša skrb je, da odgojimo svojo mladino dobro in prav, da bo imel naš narod nad njo veselje. Da dosežemo ta namen, je umestno, da bomo imeli vbodoče večkrat take sestanke, zakaj roditeljski sestanki so velikega pomena, ker se na njih govori o vzgoji sploh, da dobé roditelji o nji prave pojme. S—a.

Splošni vestnik.

Na naš zadnji uvodni članek nam dohajajo priznanja z vseh strani. To je pač dokaz, da smo govorili vsem iz srca. Čujemo, da ga je pohvalil tudi neki — Slomškar!

Dr. Pegan in „Domoljub“. Pri sobotni razpravi proti „Slovenskemu Domu“ pred ljubljansko poroto je prišel razgovor tudi na klerikalno časniško smetišče „Domoljub“. Ob tej priliki se je klerikalni general in dež. odbornik dr. Pegan izrazil o pisanju tega lističa sledeče: „Priznam, da je tako pisanje nedostojno, da je to le leksikon psovanja.“ — kaj neki poreče sedaj duhovnik dr. Žitnik, urednik tega „leksikona psovanja“?!

Ali res ne gre pri Slovenceh brez bobna? Požrtvovalne dame, ki nam pripravljajo veliko veselico ob priliki glavne skupščine in 25 jubileja naše družbe sv. Cirila in Metoda dne 3. julija, so v skrbah, da brez bobneče reklame ne bo velike udeležbe. Mi pa, ki poznamo zlata srca prijateljic in prijateljev naše ljubljene reševalke, smo brez bojazni. Toliko se bo že poskrbelo, da prodre v slehrno vas naš glas, da se zbira dne 3. julija v Ljubljani vse, kar resnično narodno čuti. Pripravljalni odbor pa bo zopet storil vse, da bodo obiskovalci velike ljudske veselice očarani, da se bodo še v poznih letih z veseljem in ponosom spominjali, da so tudi prisostvovali narodnemu slavlju, kakršnega najbrž niti Ljubljana še ni videla. Nemško časopisje je bobnalo tedne in tedne, da je gnilo par tisoč Nemcev k 30-letnici „Schulvereina.“ Ravno v tem pa se hočemo Slovenci razlikovati. Na našo jubilejsko slavnost prihitijo dne 3. julija nepregledne množice iz vseh slov. pokrajin, ne zaradi reklame, temveč iz ljubezni do svete narodne stvari, v proslavo zaslužni družbi-rešiteljici.

Listnica uredništva.

K. F. v V. L.: Hvala! Porabimo! — L. S. v Sv.: Prejeli smo, a potrpeti morate, ker zahteva mnogo prostora in je tudi drago!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1227. Kranjsko. 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Zalem legu se bo stalno namestila služba učitelja, voditelja s postavnimi dohodki in z naravnim stanovanjem. S to službo je združen tudi pouk na ekakurendni šoli v Davci, zatagadelj se bo oziralo predvsem le na moške prosilce.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do 15. julija 1910.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranju,
dne 2. junija 1910.

St. 1649. 1—1

V novomeškem šolskem okraju se razpisujejo naslednje učiteljske službe:

1. nadučiteljska in učiteljska služba na novo ustanovljeni dvorazrednici v Birični vasi;
2. nadučiteljska služba na dvorazrednici v St. Petru;

3. služba učitelja na enorazrednici na Ajdovu;
4. služba učitelja na novo ustanovljen enorazrednici v Dol. Karteljevem.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potem semkaj vlagajo do 29. junija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem,
dne 2. junija 1910.

3 zlati nauki!

I.
Kdor s „FLORIAN-om“ se krepča,
Zmeraj dober tek ima!

II.
Če želodec godrnja,
Pij „FLORIAN-a“, pa nehaj!

III.
Ni otožen, ni bolan,
Ta, ki živi

Postavno varovano.

Zahvala.

Podpisana se slavnemu društvu „Jubilejska samopomoč“ najiskreneje zahvaljujem za takoj izplačanih 476 K, ki sem jih prejela povodom smrti svojega soproga, gospoda nadučitelja v p. Božidara Dediča.

Antonija Dedič,

nadučiteljeva vdova.

1—1
Bočna pri Gornjem gradu, dne 30. maja 1910.